

Oktatás a Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Karán hallgatói szemszögből

Karvaly Gellért

Bevezetés

A Szegedi Tudományegyetem (2000-ig SZOTE) Gyógyszerésztudományi Karán az öt éves képzés mindössze 13 éve, 1988-ban indult és az első évfolyam, amely már az öt éves képzésben végzett, 1993-ban kapott diplomát. A kar vezetése folyamatosan lépést tart az igényekkel és elvárásokkal, – ilyen többek között az integrálódott Szegedi Tudományegyetem megalakulása, fiatal diszciplínák, mint pl. a klinikai gyógyszerészet vagy a biofarmácia rohamos fejlődése, jelentőségük növekedése, a finanszírozási változások stb. – ennek eredménye az oktatási struktúra folyamatos módosítása. Ennek következtében 1995 és 2001 között szinte mindegyik évfolyam az előzőektől – nem is jelentéktelen mértékben – eltérő tanrend szerint tanult. A folyamatos változás mindazonáltal még közelről sem ért véget, hiszen 2002 szeptemberétől lép életbe a kreditrendszer a karon, amely alapvetően meg fogja változtatni az oktatás jellegét, valamint az oktatók és a hallgatók kapcsolatát, ezzel együtt megnövekedett adminisztrációs terheket is róva az intézményre.

Fentiekből következően lehetetlen volna hallgatói szemmel megkísérelni átfogó képet nyújtani oktatásunkról. Ehelyett tehát a legfontosabb témaköröket érintve vázolom az elmúlt majdnem öt év során bennem lecsapódott gondolatokat a kari képzésről.

Az óraszám

Aki a gyógyszerészképzést egy kicsit is ismeri, az tudja, hogy kötelező óraszám az egyik legmagasabb a felsőfokú képzések óraszámjai közül. A hallgatók a második félév kivételével minden félévben megközelítőleg heti harminc vagy annál több órát töltenek (elvileg) egyetemi előadásokon vagy gyakorlatokon (*I. táblázat*). Vegyük figyelembe azt is, hogy a gyakorlatokra legtöbbször otthon előre fel kell készülni, legalább a jegyzőkönyv megírásával, illetve hogy a szorgalmi időszak ötödik hetétől a tizenharmadik – tehát az utolsó előtti – hétig minden évfolyam átlagosan hetente legalább egy demonstrációt ír (ez összesen kilenc demonstrációt jelent félévente). Az V. évfolyam esetében még ehhez jön hozzá a szakdolgozat megírására fordított idő. Az otthoni készülésre – ezek alapján igen mértékletesen – heti tizenöt órát szánó hallgató heti „munkaideje” így negyven, negyvenöt órát tesz ki, a szakdolgozat megírásával most nem számolva.

Természetesen kevés olyan hallgató van, aki ekkora terhelést el tudna viselni. Feláldozni viszont azt lehet, amit a legkevésbé kérnek számon, és ez elsősorban az előadások látogatása. Ezt én – immáron ismerve azok valóban magas színvonalát – nagyon sajnálatosnak tartom. Nem elhanyagolható a magas óraszám azon

következménye sem, hogy a hallgatók számára a vizsgaidőszak egyfajta megkönnyebbülést nyújt idejük szabad beosztásának látszólagos lehetősége miatt. Ez a megkönnyebbülés, a „kieresztés” a tanulási morál esökkenésével jár, pedig éppen ilyenkor kellene a hallgatóknak összeszedniük magukat. A következményeket mind a jelenlegi és az egykori hallgatók, mind oktatóink jól ismerik.¹

I. táblázat

Heti óraszámok ²				
Félév	Előadás	Gyakorlat	Összóraszám	Szakkfordítói összóraszám
1.	12	17	29	35
2.	9	12	21	27
3.	15	15	30	36
4.	14	20	34	38
5.	16	14	30	37
6.	13	23	36	42
7.	14	17	31	39
8.	11	17	28	36
9.	12+fakultáció	10+fakultáció	32	40

Az oktatott tantárgyak

Az általunk hallgatott tantárgyak egyik lehetséges besorolása három kategóriába történhet:

- alapozó tárgyak;
- gyógyszerészi szakmai tárgyak;
- egyéb tárgyak.

Alapozó tárgyak

A jelenlegi első három évfolyamon idén 20 alapozó tantárgy kerül oktatásra (*II. táblázat*). Ezek jelentősége megkérdőjelezhetetlen. A legtöbb változás az elmúlt években ezeket a tárgyakat érintette. Új tárgy az Immunológia, amely vitathatatlanul nagy űrt tölt be a képzésben, hiszen eddig azt három tárgy, az Anatómia-Élettan, majd a Kórélettan és a Mikrobiológia keretében

¹Mellékesen jegyzem meg, hogy a más karokon sokkal intenzívebben tevékenykedő Hallgatói Önkormányzat, melynek a hallgatóságot összefogva nálunk is folyamatos csatornaként kellene működnie a hallgatók és az oktatók között amellől, hogy kulturális programoktól kezdve bel- és külföldi eseregyesítések szervezésében, valamint az álláslehetőségek folyamatos monitorozásában is rengeteg segítséget, lehetőséget nyújthatna a hallgatóknak, négy-öt ambíciós hallgató által, gyakorlatilag kontroll nélkül működtetett és a hallgatóktól – egyelőre – elszeparált szervezetként működik. Ebben a hallgatók kiemelkedő leterheltsége meggyőződésem szerint döntő szerepet játszik. A lehetőségeket minél jobban kihasználva működő HÖK pedig nemcsak a hallgatók, de nagymértékben a kar érdeke is lenne.

²A 2000/2001. tanévben, a Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Karának Tanrendje 2000/2001. kiadványa alapján (felelős kiadó: Dr. Zsoldos Ferencné)

tanultuk, ám mindannyiszor más megközelítésben, más hangsúllyal, és ez az átfogó szemlélet kialakítását igen csak megnehezítette. Az 1998/99-es tanévtől kezdve a Biokémia tantárgy heti két óra előadásként, két félév (a 3. és a 4.) során kerül oktatásra. Ez hallgatói szempontból igen hasznos változtatás, hiszen az addigi tanrend – heti négy óra előadás egy féléven át – alatt e tárgy gyorstalpaló tanfolyamhoz volt hasonló, nem adva elég időt a tanultak elmélyítésére és a megfelelő szemlélet kialakítására. Szintén számunkra előnyösen változott a Gyógyszerészi növénytan oktatási rendje is: újabban a 3. félévben heti 1 óra előadás vezeti be a 4. félévben kötelező gyakorlatokat, kellő elméleti alapot biztosítva a gyakorlaton látottak megértéséhez. Az Informatika 1. félévben történő oktatása is újdonság. A Gyógyszerészi biológia elnevezésű tárgyat a jelenlegi elsőévesek az eddigi kettő helyett egy félévig hallgatják, helyére a 2. félévben az Anatómia című új kollégium került.

Véleményem szerint egyes alapozó tárgyak a szükségesnél kisebb óraszámokban kerülnek oktatásra. Ilyen a Mikrobiológia, amely keretén belül a hatalmas mennyiségű anyag elsajátítására mindössze fél év áll a hallgatók rendelkezésére. Alacsonynak találom a Kórélettan óraszámát is (heti 2 óra előadás + 2 óra gyakorlat), hiszen e tárgy a belgyógyászati ismeretek nagy részét, valamint néhány élettani jelenség (gyulladás, immunrendszer működése) mechanizmusának igen alapos ismertetését foglalja magában: mindez jóval nagyobb ismeretanyagot jelent, mint ami a fenti óraszámokban átadhatónak bizonyult. Szintén magasabb óraszámot érdemelne a Bio-

metria, hiszen a természettudományokban, de más területeken is az eredmények kiértékeléséhez, megértéséhez elengedhetetlenek az alapvető statisztikai ismeretek.

Gyógyszerészi szakmai tárgyak

Az öt év során összesen 20 szakmai tárgyat sajátítottunk el (III. táblázat). Ezek oktatásában kevesebb változás történt, mint az alapozó tárgyak esetében, ami jelzi a kari oktatás alapvető szisztémájának kiforrottságát. Érdekes, hogy a szerves kémiai jellegű tárgyakat mind harmadévből, de legkésőbb a 7. félévben (Gyógyszeranalízis) oktatják, míg az orvosi jellegű szakmai tárgyak negyed-, illetve ötödévből kerülnek leadásra. Mivel a 8. és 9. félév tárgyai az előbbiekre igen kevésbé támaszkodnak (de ez a 10. félévben sorra kerülő gyógyszer-tári és intézeti szakmai gyakorlatra is igaz), ezek államvizsgára némileg feledésbe merülnek. Ez talán részben magyarázhatja egyes hallgatók államvizsgán tanúsított, a vártnál esetleg gyengébb kémiai tudását. Problémásnak tartom a Gyógyszerhatástan kurrikulum időzítését (8–9. félév). Ennek egyik oka az, hogy a 9. félévben leadott klinikai tárgyak oktatása feltételezi a hatóanyagok alapvető ismeretét, míg a másik az, hogy ugyanezen félév során a Gyógyszerhatástan miatt egyes diszciplínák – pl. a Természetes gyógymódok és a Gyógyszerészi gondozás – indokolatlanul kapnak kisebb jelentőséget. Van ugyanakkor néhány olyan terület, melyet a magas óraszám ellenére úgy vélem, feltétlenül érinteni kellene az alapképzés során: ilyen az

II. táblázat

Alapozó tárgyak²

Tantárgy	Félév	Elmélet	Gyakorlat	Vizsgaforma
Matematika	1.	2	2	K+Gy
Informatika	1.	–	1	K
Fizika-Biofizika	1–2.	2	2	Gy+Sz
Általános kémia	1.	2	4	K+Gy+Sz
Biológia	1.	2	2	Sz
Latin nyelv	1–2.	–	1	Gy
Szervetlen kémia	2.	3	–	Sz
Kvalitatív analízis	2.	2	5	K+Gy
Fizikai kémia	3–4.	2, majd 0	0, majd 5	K+Gy
Anatómia	1.	2	1	K
Kvantitatív analízis	3–4.	2, majd 3	4	Gy+Sz
Szerves kémia	3–4.	4, majd 3	4	K+Gy+Sz
Élettan	3–4.	4	2	K+Gy+Sz
Kolloidika	3.	2	2	K
Gyógyszerészi növénytan	3–4.	1, majd 2	0, majd 2	K+Gy
Biokémia	4–5.	2	–	K (5. félév)
Mikrobiológia	5.	3	2	Sz
Immunológia	5.	2	–	K
Kórélettan	5–6.	2	2	K+Sz
Biometria	7.	1	1	K

K: kollokvium

Sz: szigorlat

Gy: gyakorlati jegy

III. táblázat

Gyógyszerészi szakmai tárgyak ²				
Tantárgy	Félév	Elmélet	Gyakorlat	Vizsgaforma
Gyógyszerészet története és gyógyszerészi alapismeretek	1.	2	–	K
Gyógynövény és drogismeret	5–6.	3	4	K+Gy+Sz
Gyógyszerészi Kémia	5–6.	4	6	Gy+Sz
Gyógyszertechnológia	5–8.	2	6, 8, majd 10	K+Gy+Sz
Gyógyszeranalízis	7.	3	5	K+Gy
Biofarmácia	7.	2	3	K+Gy
Népegészségtan	7–8.	2	–, majd 2	Sz
Gyógyszerészi etika	7.	2	–	K
Gyógyszerügyi szervezés	7–8.	2	–, majd 2	K
Gyógyszerhatástan	8–9.	3, majd 4	3	K+Gy+Sz
Állatgyógyászati ismeretek	8.	2	–	K
Klinikai alapismeretek	9.	3	2	K
Klinikai gyógyszerészet	9.	2	–	K
Radiofarmakológia	9.	1	–	K
Gyógyszerészi gondozás	9.	–	3	K+Gy
Számítógép a gyógyszer-technológiában	9.	–	2	Gy
Szakirányú tárgyak (össz. 10 óra)	9.	változó	változó	változó

K: kollokvium

Sz: szigorlat

Gy: gyakorlati jegy

elsősegélynyújtás (amelynek ismerete nélkül furcsának tartom, hogy egészségügyi dolgozók elkezdhetik pályájukat), a bőrgyógyászat (hiszen a magyarországi patikákban magisztrálisan készített gyógyszerek legnagyobb része bőrgyógyászati készítmény), valamint a kommunikáció (hogyan egy pályakezdő gyógyszerész nagyobb készséggel tudjon megfelelő kapcsolatot teremteni beteggel, orvossal, szakmával).

Egyéb tárgyak

Három tárgyat nem lehet besorolni a fenti két kategóriába: ezek az Idegen nyelv, a Filozófia és a Testnevelés (IV. táblázat).

Úgy gondolom, az idegen nyelv elsajátítása olyan alapvető fontosságú egy diplomás értelmiségi számára ma Magyarországon, hogy amíg a középfokú oktatás nem biztosítja legalább egy nyugati nyelv középfokú ismeretét az érettségizők számára, addig az egyetem – nem testhezálló, de – nagyon fontos feladata a középfokú nyelvvizsgára való felkészítés, illetve legalább az annak letételéhez nyújtott motiváció. Nem szabad azonban elfelejteni azt, hogy egy angol nyelvű, öt éves, felsőfokú szakfordítói oklevelet adó és igen magas színvonalú képzés is működik a karon; ennek megfelelően a hallgatók mintegy 10–15%-a kezdi meg pályáját érvényes felsőfokú nyelvvizsgával, fordítási és tolmácsolási ismereteknek a birtokában. Úgy gondolom, ez a kurzus óriási lehetőségeket rejti számunkra.

A fentiekkel szemben a Filozófia és a Testnevelés tárgyakat – legalábbis a jelenlegi körülmények között – az egyetemi oktatás idejétmúlt örökségének tartom, hiszen szakmailag semmi sem hasznosítható az ott elsajátítottakból. A rájuk fordított óraszámot meggyőződésem szerint

a leendő gyógyszerészek számára szükséges ismereteket nyújtó tárgyakra is lehetne fordítani.

IV. táblázat

Egyéb tárgyak ²				
Tantárgy	Félév	Elmélet	Gyakorlat	Vizsgaforma
Idegen nyelv	1–4.	–	2	Gy
Testnevelés	1–4.	–	1	Gy
Filozófiai	1.	2	–	K

K: kollokvium

Gy: gyakorlati jegy

Számonkérés

A számonkérés a karon más szakokhoz, karokhoz képest szorgalmi időszakban is igen intenzíven történik, mint erre már a korábbiakban utaltam. Úgy gondolom, erre szükség is van, hiszen a vizgára „szüzen” megtanult anyag sokkal kevésbé rögzül, mint amit korábban már számon kértek. Ennek megfelelően azon területeket, melyekből az államvizsga kivételével egyszer vizsgázunk, nem tartom kellő szinten elsajátíthatónak. Vannak így olyan tárgyak, melyek a szorgalmi időszak alatti számonkérés hiányából eredően, valamint mivel egyszer vizsgázunk belőlük, talán a kelleténél kisebb hangsúlyt kapnak. Ilyen a Mikrobiológia, a Biometria, a Gyógyszerügyi szervezés, a Gyógyszerészi kémia, valamint a Népegészségtan.

A hallgatók számonkérésekhez való hozzáállását meggyőződésem szerint a következő szempontok határozzák meg:

- mennyi idő van a tanulásra;
- mennyit lehet hasznosítani a megtanultakból;
- mennyire szigorú a számonkérés.

Az első szemponttól a hallgatók leterheltségével kapcsolatban már esett szó. Nyilvánvaló, hogy az óraszám és a tanulási kedv egymással fordítottan arányos, bár ezt egyetemi képzésnél nem feltétlenül indokolt figyelembe venni.

A második szempont esetében leszögezhető, hogy az, aki életében először találkozik egy adott tudományterülettel, nem tudja megfelelően megítélni, hogy az abból megismerteket miként tudja a későbbiekben hasznosítani. Úgy gondolom, egy adott tárgy „jelentőségéről” a hallgatók jórészt annak alapján alkotnak képet, hogy milyen szigorú (milyen mélységű és gyakori) a tárggyal kapcsolatos számonkérés. Mindazonáltal a folyamatos rávilágítás az adott tárgy és a mindennapi praxis kapcsolatára az érdeklődés felkeltése és a tárgy jelentőségének felismerése szempontjából nagy fontossággal bír. Evi-

Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerésztudományi Kar, Szeged, Zrínyi u. 9. – 6720

dens, hogy ennek megvalósítása a tárgyat oktató intézetek tudatos feladata kell, hogy legyen.

A számonkérés szigorúságával kapcsolatosan a fentiekben már részletesen esett szó. A gyakori és szigorú számonkérés biztosítja az adott tárgy keretein belül tanultak stabil megértését és elsajátítását. Semmiképpen nem tartom hallgatói szemszögből előnyösnek, ha az óraszám és a tantárgyak száma miatt a számonkérések gyakoriságát vagy szigorúságát egyes tárgyakból alacsonyán kell tartani, hiszen – az amúgy is nagy leterheltség miatt – bosszantóan elvesztegetett idő az, amit olyan ismeretek elsajátítására fordítunk, amelyekre – az egyszerű kollokvium vagy szigorlat miatt – államvizsga után nem fogunk emlékezni.

G. Karvaly: *The education of the Szeged University of Pharmacy Faculty in the students point of view*

XXXVII. ROZSNYAY MÁTYÁS EMLÉKVERSENY

Kaposvár, 2002. május 23–25.

A Rozsnyay Mátyás Emlékverseny Kuratóriumának döntése alapján a rendezési jogot az MGYT Somogy Megyei Szervezete nyerte el. Az MGYK Somogy Megyei Szervezete és a Magángyógyszerészek Országos Szövetsége a rendezésben közreműködik.

Tájékoztatjuk, hogy 2002. május 23–25. között Kaposváron kerül megrendezésre a fiatal gyógyszerészek hagyományos seregszemléje, a XXXVII. Rozsnyay Mátyás Emlékverseny.

Az Emlékverseny célja:

- a kutatómunka lehetőségének biztosítása a területen dolgozó fiatal gyógyszerészek számára;
- a pályakezdő fiatalok ösztönzése a munka során felmerülő problémák meglátására és azok megoldásának keresésére;

- fiatal gyógyszerészek előadói és vitakészségének fejlesztése;

- a fiatalok publikációs lehetőségeinek elősegítése;

- a fiatalok tudományos munkájának hatékonyabb összefogása és segítése;

- fiatal gyógyszerészek tapasztalatcseréjének biztosítása.

A szakma ezen nagy múltú rendezvényének színvonala, sikere, mindenek előtt a résztvevők felkészültségétől és számától függ.

Tisztelettel kérjük az MGYT, az MGYK és a MOSZ országos és megyei szervezeteit, valamint az ÁNTSZ megyei tisztifőgyógyszerészeit, hogy legyenek segítségünkre, és hogy területüket a 2002. évi Rozsnyay Mátyás Emlékversenyen legalább két előadó képviselje.

Tájékoztatjuk továbbá, hogy a XXXVII. Rozsnyay Mátyás Emlékversenyt beterveztettük kreditpont szerzővé tételre, így ezzel is növeljük az emlékverseny rangját és látogatottságát.

Várhatóan 10+4 kreditpont a regisztrált és az előadásokon jelenlévő gyógyszerészek, valamint 20+4 kreditpont az Emlékverseny fiatal előadói számára elérhető lehet.

Az emlékverseny helyszíne: Kapos Hotel (7400 Kaposvár, Ady E. u. 2.)

Időpontja: 2002. május 23–25. (csütörtök, péntek, szombat)

Rendező: Magyar Gyógyszerészeti Társaság Somogy Megyei Szervezete a Magyar Gyógyszerész Kamara Somogy Megyei Szervezetével és a Magángyógyszerészek Országos Szövetségével közösen

Rendezőbizottság elnöke: Dr. Kapolka Pál (Telefon: 82/314-332)

Tagjai: Dr. Alpár Györgyné, Károlyi Sándorné, Markos Ágnes, Szűcsné dr. Csutorás Katalin

Titkára: Dr. Romváriné Recht Zsuzsanna, Telefon: 82/312-055, Telefax: 82/316-960,

E-mail: romvarine@somogy.hu

Rendezőbizottság levelezési címe: MGYT Somogy Megyei Szervezete (7400 Kaposvár, Nagygát u. 1.)

Támogató: Rozsnyay Mátyás Alapítvány 8200 Veszprém, Kabay J. u. 1., dr. Weltler János,

telefon: 06-30-9247-575

A versenylőadások bejelentésének határideje: 2002. március 1., MGYT Somogy Megyei Szervezete, 7400 Kaposvár, Nagygát u. 1.

A versenyzők jelentkezését (név, munkahely, munkakör, életkor, témakör) valamint az alkalmazni kívánt technikát együtt kérjük közölni.

*Dr. Kapolka Pál
MGYT megyei elnök*